

מכבסת המילים

אין תמיהה שולרשטיין נקט בלשון "טיהור אתני" כדי לתאר את הצפוי לתושבי יש"ע ורמת הגולן משלטון ברק והליכוד השווה (ובטעות התנצל) בשדורי התעמולה ברוסית את "הסכם אוסלו" ל"הסכם מינכן" ואין פליאה שמיד בקעו מפי תומכי השמאל הקולות המביעים זעזוע מהשימוש במושגים, כי מאז רצח רבין החל שיבוש מכון של מושגים במטרה לחסום, ככל האפשר, את הטיעון הלגיטימי של הימין כלפי מעשי השמאל. השיבוש מעוגן בנימוק המייחס את רצח רבין להסתת הימין נגד שלטונו ודעותיו, שהוא נימוק מוטעה בכוונה, שלא היה שמץ של ראיה להוכחתו. אבל, לעומת זאת, מותר בינתיים ללגלג על ראש ממשלה, להעליבו ולגמד את אישיותו, אפילו ע"י פרופסור (שהוא, כמובן, מכוחות ה"אליטה") בבאר שבע, שדבריו אינם זוכים לתגובה כה רועשת. זאת למרות שתאור האסון הצפוי למדינה מאיש חסר ערכים (כתאורם בלשון המעטה) העומד בראשה איננו מסוכן פחות מהסתה נגד האסון הצפוי מדרכו המדינית של קודמו. הניחומים של ראש הממשלה מכך שקודמיו, שזכו לבוז מיריביו-יריביהם ולימים בהערכתם (עם בגין הם לא רצו לשבת והיום הוא נערץ, שמיר תואר בפיהם כחסר מעש והיום הוא איש עקרונות), אינם מצמצמים את חומרת ההסתה והסיכון מתוצאותיה. לכן, אם חופש הדיבור קיים - אין לחסמו, לא בעת הויכוח על הדרך ולא בעת תאור האישיות. אם חופש הדבור כפוף ל"צנזורה" של התקשורת - אז מלים יפות ומנומסות בכל ויכוח, גם על הדעות אבל גם על נושאה. אם לאו - ראויים הנמוסים הטובים לשלוט בכל דיון, מאמר, תשדיר והרצאה אבל אין לסתום את הפיות בגלל שימוש במונחים שמתארים את תחושת אומנם והכל יודעים שאין בהם עלבון אישי לנשוא דברם.

במקום לתקוף את "הטיהור האתני" שבפי ולרשטיין ואת "הסכם מינכן" שבתשדיר הליכוד, מוטב לברר מדוע הם השתמשו במושגים אלה. מדוע מעולם הדימויים לא שאבו את "גן העדן" הצפוי מהסכם אוסלו ולא את "המית היונים" שתישמע אחרי יישומו. כי הם רבים כמותם משוכנעים שהסכם אוסלו יניע בבא העת (והיא לא כל כך רחוקה) את דרישת ערביי הגליל והמשולש למשאל עם בדבר הצטרפותם למדינה הפלשתינאית שתקום כתוצאה ממנו ואת מדינות העולם לדרוש מישראל לכבד את רצון הרוב ולהעביר את שטחי הגליל והמשולש לאותה מדינה. הסכם מינכן, שמסר לגרמניה את חבל הסודטים של צ'כיה בתקווה (שנכזבה) שכך יהיה שלום, מסמן את המשך הדרך של הסכם אוסלו. אין פסול בהשוואה. היא מאירת עינים. היא אינה משווה את הישראלים חותמי הסכם אוסלו לנאצים אלא לצ'מברליינים. ההשוואה חשובה, כי המערך, המצדיק את הסכם אוסלו מהטעם שיביא ל"הפרדה בין העמים", לא אמר לנו איך תהיה ההפרדה בתוככי ישראל. האם יתמוך בהעברת הגליל או יעדיף כאן את "מדינת כל אזרחיה".

"הטיהור האתני" שמכוון לתאר את סלוק תושבי רמת הגולן וישע ממקומם לטובת מדינה ערבית איננו מכוון ללמד על מלחמת אחים של צה"ל נגד המתנחלים. הכל יודעים ומבינים שלא זו הכוונה אלא על טיהור של חבלי מולדת ממתיישביה היהודים לטובת מדינה ערבית "שוחרת שלום" אך לא סובלת יהודים בתחומה.

האופוריה היא נהדרת. התקווה היא סם חיים. אבל, בסופו של הליך - המציאות גוברת. והמציאות של חיינו בכל העולם, למרבה הצער, היא המציאות של הבלקן. הלאום והדת של בני האדם גוברים על כל רצון טוב, שכלתנות, אידיאליזם. מוטב להבין זאת היום, לפני הבחירות, ולא לשגות באשליות שווא על שלום, חיים במשותף בין ישראל וערב שיחלו אחרי שמדינת ישראל תוותר על "שטחים". ההיסטוריה לימדה אותנו את המציאות. השימוש במונחים השאובים מלקחיה מתאר אותם ומונע את הבריחה מהאמת. לכן, נתווכח בנימוס, אבל ללא הסתרה של האמת ושל רחשי הלב, לא בתאור הדרך ולא בתאור האישים המתווים אותה.